

Zespół pałacowo-dworski w Kamesznicy

Założenie dworsko-parkowe we wsi Kamesznica, powstało w latach 1830-33 z inicjatywy ówczesnych właścicieli Teresy i Marcellego Potockich. Ogród i park w Kamesznicy, w związku ze stałą opieką jaką sprawował tam umieszczony Zarząd Lasów arcyksiążęcych nie uległ dewastacji. Do chwili obecnej utrzymany jest w prawie nie zmienionym stanie. Po raz pierwszy wpisany został wpisany do rejestru zabytków dnia **20 sierpnia 1935 roku**, przez Bogdana Tretera ówczesnego Konserwatora Województwa Krakowskiego, kiedy to był własnością arcyksięcia Karola Olbrachta. Obecnie **wpisany jest cały zespół dworsko-pałacowy do rejestru zabytków** w Polsce i znajduje się **na terenie Żywieckiego Parku Krajobrazowego**.

Założenie dworsko-parkowe obejmuje dolinkę położoną na osi pn. - pld., oraz stromy stok wzgórza w kształcie hemu, łagodnym skłonem opadający w kierunku pld.-wsch., na którym zbudowano budynek dworu, oficynę i oranżerię. Budynek ten, nie są integralnie związane z parkiem. Budynek dworu otoczony jest od pñ. dziedzińcem i zabudowaniami gospodarczymi, od pld.-zach. kiedyś ogrodem kwiatowym, niżej warzywnikami, jeszcze niżej, gdzie dziś łąka - sadem.

Całość założenia ma kształt wydłużonego prostokąta. Park założono w naturalnej dolinie potoku, o dużej wilgotności. Liczne źródła na skarpie, dały możliwość rozwinięcia kompozycji wodnych.

Budynek mieszkalny jest jednokondygnacyjną budowlą, nakryty stosunkowo niskim czterospadowym dachem, kiedyś gontowym, malowanym na czerwono. W południowej pięcioosiowej elewacji frontowej jest lekki ryzalit poprzedzony szerokim tarasem i schodami. Nad oknami plastyczne reliefy dekoracji floralnej wykonanej w drewnie imitującej stiuk. Okna pozostałych elewacji otrzymały ramowe opaski z dekoracją cekinową. Wejście do dworu umieszczone jest w późniejszej przybudówce w elewacji tylnej. Umieszczono tam stare, pierwotne drzwi płycinowe z brązowymi głowami lwów.

Poniżej dworu wybudowano oficynę zwaną obecnie kancelarią. Jest to budynek jednokondygnacyjny, zwrócony elewacją frontową na wschód, nakryty także czterospadowym dachem niegdyś gontowym. Przy narożniku pld. wsch. dobudowano wieżyczkę na rzucie kwadratu, w części przyziemia murowaną, wyżej drewnianą na słup, nakrytą cebulastym gontowym hełmem. W wieżyczce widzimy cztery ostrołukowe okna, poniżej cztery tarcze zegarowe. Poniżej tarczy zegarowej w elewacji wschodniej znajduje się długie okno o ostrołukowym zakończeniu.

Powyżej dworu, na wschód od niego usytuowany jest **budynek dawnej oranżerii**. Prostokątny

budyneczek zwrócony jest elewacją główną na płd., nakrywa go czterospadowy dach. Ściany dekorowane są gzymsami z lekko wygiętym pasem nad drzwiami wejściowymi. Budynek oranżerii przerobiony został na lamus. W płd.-zach. narożniku parku znajduje się jeszcze jedna oficynka użytkowana przez Habsburgów na suszarnię szyszek. Budynek ten przerobiony został tak, że pozbawiono go cech stylowych.

Do naszych czasów, poza wymienionymi budynkami, **zachowała się jeszcze poza terenem ogrodu mocno przebudowana kaplica**. Wzniesiona została z kamienia i cegły, kiedyś na rzucie prostokąta z zaokrągloną ścianą prezbiterium, kryta była wysokim gontowym dachem. Powstanie kaplicy ustna tradycja miejscowa łączy z pewnym wydarzeniem rodzinnym Potockich. 'Marceli Potocki znany z nie zrównoważonego charakteru gonił kiedyś swą żonę ze strzelbą. Wystrzelił i ranił ją, opamiętawszy się na tym miejscu w którym się to stało, wystawił kaplicę **pod wezwaniem św. Teresy**.

Park w Kamesznicy był romantycznym ustroniem wraz ze wszystkimi jego atrybutami: kaskadą, ruczajem, dalekim widokiem pól uprawnych, klekocącym młynem, wodą spływającą po kamieniach, trwożliwą ścianą skalną, zieloną murawą i kępami drzew rozmaitych, a w dalekiej perspektywie górami Beskidu Żywieckiego.

Na tle zniszczeń założeń ogrodowych po ostatniej wojnie romantyczne ustronie w Kamesznicy jest w bardzo dobrym stanie, o dużej klasie kompozycyjnej, o dużych walorach stylowych i drzewostanowych. Stary, bogaty drzewostan składający się z sosen wejmutek, lip, modrzewi, jaworów, świerków, jesionów, klonów, brzoź i kasztanowców zdecydował o uznaniu całego założenia parkowego za **pomnik przyrody**.